Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го ЛИПНЯ 1977 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 14, 1977 No. 160. VOL. LXXXIV.

В ОБОРОНІ ПРАВ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

Торонто (УЦІС). — Від українських кіл з Польщі продісталося на Захід звернення досі невідомої Української Групи Сприяння Гельсінкським Угодам у Польщі. Звернення написане ще в квітні ц. р.

До Братів і Сестер у Вільному Світі!
До всіх Людей Доброї Волі!

Минає другий рік від підписання Гельсінкських угод, що в частині постанов про людські права дозволяли українцям надіятися на краще завтра нашого нескореного народу — нашої Батьківщини України.

Про терпіння українського народу та про героїчну боротьбу його найкращих синів інформують народи Вільного Світу наші національні діячі просто з рідних земель, але майже ніхто не говорить про долю та обставини, в яких живуть сотки тисяч українців в підсовєтських сателітних державах, де вони є предметом національної дискримінації та безпощадної асиміляції.

Так, наприклад, в Польщі, режим якої можна зарахувати до найбільш „гуманітарних" у підсовєтських країнах, постанови Гельсінкських угод відносно національних меншостей та їх культур використовується виключно для комуністичної пропаганди.

В 1956 році зорганізовано в Польській Народній Республіці УСКТ (Українське Суспільно-Культурне Товариство), почалось регулярне видання тижневика „Наше Слово", видано доручення організувати пункти навчання української мови та школи з українською мовою навчання, покликано до життя катедру української філології у Варшавському університеті, а Ягайлонський університет у Кракові відкрив лекторат української мови. Українське життя вийшло з підпілля та почало відроджуватися. Що осталося тепер з цього відродження?

Започаткована в 1947 р. переселенням на західні землі політика асиміляції постійно посилюється. Не допомогли протести лемків-ветеранів червоної армії, польського війська та польських партизанів, не помогли протести УСКТ — українці не можуть повертатися на рідні землі. Місцеві адміністраційні урядовці поборюють діяльність повітових правлінь УСКТ та гуртків мистецької самодіяльности, що в багатьох випадках провадить до їх ліквідації, забороняють організувати фестивалі української пісні на українській території.

Протягом останніх 20 років зліквідовано понад 300 церков, часто за справою та при допомозі римо-католицької ієрархії. Всіма можливими дорогами викінчують також слабе ще українське шкільництво. Не можна також забувати про польський шовінізм, що його режим підтримує антиукраїнськими публікаціями в пресі та тенденційно друкованими книжками.

Треба також згадати про економічну базу для суспільно-культурної праці УСКТ. Вона майже цілковито залежна від державних дотацій. Організовану при УСКТ в шістдесятих роках українську кооперативу, що давала добрі заробітки своїм членам та відповідні прибутки на суспільно-художню діяльність УСКТ, давно зліквідовано. Нині УСКТ живе виключно на державній дотації, а що це означає, не треба говорити. В дійсності історія повторюється. Настав час ще більшої дискримінації та ще більш консеквентної асиміляції українсько меншости, ніж це було на наших землях між останніми війнами.

Тому ми приєднуємося до створеної в Києві, 6 листопада 1976 р. Української Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод та домагаємося, щоб Декларація Прав Людини стала підставою відносин між державою і громадянином, не зважаючи на його національність та віроісповідання.

Звертаємося до всіх Вас, Брати і Сестри у вільному світі, масовими акціями, маніфестаціями та демонстраціями мобілізуйте широкі кола громадськости всіх країн вільного світу та використовуйте всі засоби інформації, щоб посилювати боротьбу за права нації і людини в підсовєтських державах, бо це нерозривно пов'язане з боротьбою за незалежність нашої нескореної Батьківщини.

Просимо наші українські Церкви у вільному світі піддержувати всіма силами боротьбу за виконання кінцевих постанов Гельсінкських угод, бо боротьба за права нації і людини — запорука відновлення суверенної української держави та вільного розвитку в ній церковно-релігійного життя.

Звертаємося до всіх політично-визвольних та суспільних організацій, щоб усіма засобами допомагали боротися з державною політикою денаціоналізації та національної дискримінації в підсовєтських країнах.

Піддержуємо всі спроби консолідації свідомої української еміграції для повного об'єднання всіх визвольно-революційних сил до боротьби за Українську Соборну Самостійну Державу.

Квітень 1977 р.

УКРАЇНСЬКА ГРУПА СПРИЯННЯ ГЕЛЬСІНКСЬКИМ УГОДАМ у ПОЛЬЩІ

Конвенція Української Євангельсько-Баптистської Церкви Канади заповідає конференцію

Гемілтон, Канада. — З Секретаріяту Конвенції Української Євангельсько-Баптистської Церкви Канади інформують, що 4-та Конференція згаданої Конвенції відбудеться в днях від 22-го до 24-го липня ц. р. в приміщеннях української єв.-баптистської церкви в Торонті, де пастором є д-р Константин Костів. Конференція проходитиме під кличем: „Ісус Христос — хліб, вода й життя'' (Ів. 6:48). Такі Конференції відбуваються щоп'ять років.

У Конференції візьмуть участь пастори-проповідники з цілої Канади, а також гості з Америки.

Канадську Конвенцію репрезентуватимуть у першу чергу її президент Олександер Ткаченко, генеральний секретар Йосафат Іваськів, а також попередній президент З. Речун-Панько, пастор Степан Сковородько, пастор Олександер П'ятоха, голова Західньої Конференції Канади і багато інших визначних пасторів Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства.

На тій Конференції буде представник Українського Народного Союзу, головний організатор Степан Гавриш.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ПОТВЕРДЖУЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ВІДНОСНО ЛЮДСЬКИХ ПРАВ БЕЗ УВАГИ НА РЕАКЦІЮ МОСКВИ

Вашінгтон. — Президент Джіммі Картер, відповідаючи на запити кореспондентів на пресовій конференції в Білому Домі у вівторок, 12-го липня, в справі помітного погіршення совєтсько-американських відносин та виступів совєтських верховодів і совєтської пропаганди проти теперішньої політики Америки і особисто президента Картера в обороні людських прав в світі, заявив:

„...Ми намагаємося видвигнути деякі питання, що їх в минулому оминалось або відкладалось. Питання людських прав є тим, що наявно причинилося до завзятих дебат та різниці думок, висловлених публічно і приватно. Ми могли сидіти спокійно та ніколи не видвигати справи людських прав. Я вважаю, що наше видвигнення цієї справи було сумісне з надіями і мріями та інклінаціями і зобов'язанням відносно американського народу. На ці зусилля були різного роду відповіді. Це не ми започаткували всі ці суперечності. Як вам відомо, аспект „Третього кошика" Гельсінкського домовлення був би до деякої міри видвигнув питання людських прав без будь-якої участи з мого боку. Але я не думаю, що це вказує на погіршення відносин між нами і совєтами тому, бо ми нарешті говоримо в рішучий спосіб з різних перспектив про деякі дуже суперечні, але важливі справи. Отже, хоча я бажав би для нас, щоб ми погоджувалися в усьому, я думаю, що час на дебату, випробування та переговори є необхідний і я не маю за що вибачатись і я не жалую, що видвигнув справи, які виявилися контроверсійними".

Президент Картер під час пресової конференції в Білому Домі у вівторок 12-го травня.

Це була кінцева заява президента Картера на згаданій пресовій конференції минулого вівтірка. Цю його кінцеву заяву попередила його відповідь на питання відносно „неприязної совєтської реторики", яку практикує Москва в останньому часі та яка може бути зв'язана зі становищем президента Картера відносно людських прав.

У відповідь на цей запит президент Картер сказав:

„Я не знаю, як вияснити неприязну реторику. Наші пропозиції були чесні і поміркований і майже всі вони були проголошені публічно. Ми змагаємо до здійснення наших надій на збільшену приязнь відносно Совєтського Союзу, зменшення в атомовій зброї, полегшення напруження між нами і совєтами тихою дипломатією, включно з моєю розмовою зі совєтським амбасадором, відвідинами державного секретаря Сайруса Венса в Москві та продовжуваними переговорами Пола Варнке та інших моїх репрезентантів в Женеві й інших місцях. Мені здається, що Совєти мабуть мають якісь політичні причини говорити і перебільшувати наші розходження. Я не знаю, які це є причини. Наше становище було дбайливо обдумане і його постійно перевіряється. Я не маю наміру змінювати становищ, які ми зайняли. Я думаю, що вони є справедливі. І я вважаю, що спокійні, наполегливі і справедливі переговори зі Совєтським Союзом остаточно доведуть до збільшених зв'язків з ними. А публічні заяви, що в них Совєти атакують мене особисто або добру волю нашої нації, є помилкові і зле доражені. Але я не знаю, що могло б бути причиною цього".

Під час цієї пресової конференції президент Картер відповідав на питання та вияснював і займав становище до таких справ, як „дуже серйозна проблема" продукції невтронної бомби (яка вбиває людей, але не нищить будинків), започаткування атомової війни, для оминення якої Президент робить багато всіляких заходів, ізраїльсько-арабський конфлікт, що його Президент намагається мирно полагодити та на цілий ряд інших запитів відносно закордонної і внутрішньої політики З'єднаних Стейтів Америки.

Картер підтримуватиме зміни в законах щодо профспілок

Вашінгтон. — Речники Білого Дому інформують, що в кінці цього тижня президент Джіммі Картер передасть Конґресові кілька пропозицій, які мають на меті змінити дотеперішні закони, що стосуються діяльности робітничих спілок, зокрема облегшити процедуру створення профспілок і прийняття нових членів. Одна з пропозицій закликає поширити повновласті Крайової Ради Робітничих Відносин, яка займається полагодженням конфліктів між працедавцями і профспілками, як теж пропонує збільшити кількість членів цієї Ради.

Представники Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій (АФП-КІО) повідомили, що Білий Дім обіцяв допомогти робітничим спілкам у їхніх стараннях ввести зміни у дотеперішні закони, бо президент Картер переконаний, що працедавці використовують теперішні скомпліковані закони, щоб перешкодити формуванню нових профспілок і прийняттю нових членів. Деякі коментатори твердеть, що Білий Дім вирішив допомагати робітничим спілкам, бо протягом останніх 6-ох місяців, тобто від Інавґурації президента Картера, відносини між президентом і робітничим рухом поступово погіршуються і Білий Дім хоче відзискати підтримку профспілок, яку Джіммі Картер мав під час виборчої кампанії минулого року і на початку його каденції.

ДАРУНКИ УВАН-у ТА НТШ-у

Кембридж (ФКУ) — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА подарувала студентам українїстики на Гарвардській Літній Школі 50 цінних книг.

Також Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці переслало певну кількість своїх видань в подарунку для студентів Літньої Школи.

ДОРАДНИКИ КАРТЕРА СТУРБОВАНІ РОЗВИТКОМ ПОДІЙ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Вашінгтон. — Деякі високі дорадники президента Джіммі Картера висловили, у розмові з кореспондентами, глибоку турботу розвитком політичних й економічних подій в Західній Европі. Про ці справи говоритиме президент Картер з канцлером Західньої Німеччини Гельмутом Шмідтом в четвер, 14-го липня в часі їхньої зустрічі у Вашінгтоні, а опісля з прем'єром Італії Ґуліо Андреотті, який приїжджає з офіційною візитою до З'єднаних Стейтів Америки в кінці липня ц. р. Західня Европа, на думку дорадників президента Картера і спеціялістів, ще й досі не може прийти до себе після арабського ембарґа на нафту в 1973-74 роках, яке цілковито підірвало європейську економіку, яку, на думку европейців, ледве чи можна буде відбувати. В Білому Домі панує переконання, що більшість урядів Західньої Европи дуже слабі, населення в багатьох країнах Европи виявляє форми невдоволення, а еліта у тих державах живе в страху за майбутнє. Крім того відбувається зворот до лівизни, пов'язаний із зростом комуністичних партій Західньої Европи і „еврокомунізмом", який породив мішані почування і ситуацію непевности. Хоч прилюдно Адміністрація Картера не допускає думки про прихід до влади комуністичних партій в Европі, але на довший період часу ця настанова навряд чи вдержиться, якщо комуністи включатимуться в демократичний процес керування державою, як це сталося в Еспанії і до певної міри в Італії, де Комуністична партія має велику кількість голосів в парляменті. Деякі політичні аналітики твердять, що участь комуністичних партій Західньої Европи у вільних демократичних виборах у їхніх країнах може мати позитивний вплив на розвиток подій в Східній Европі і утруднить вдержання Совєтським Союзом його сателітів. Головними справами, які сильно турбують Адміністрацію президента Картера є: спад економіки в Західній Німеччині, господарська криза в Портуґалії, помимо американської допомоги у висоті 300 мільйонів долярів і позички в сумі 1,5 більйонів, які будуть виплачені на протязі 5 років, нестабільна економічна й політична ситуація в Туреччині, стан економічної депресії у Великій Британії, Франції і в Італії та інші справи. Білий Дім з вдоволенням прийняв інформацію про вислід виборів в Еспанії, але господарська ситуація там не краща від інших европейських країн. У Вашінгтоні заговорили також про „психологічну проблему" Европи подібну, яка існувала там перед і в часі Другої світової війни. Демократичні сили, не мавши змоги розв'язати економічні справи, підпадали під вплив тоталітарних сил, які поступово перебирали владу у свої руки. Президент Картер шукатиме розв'язки цієї проблеми, але покищо у Вашінгтоні не говориться про другий „Плян Маршала". Спеціялісти студіюють також факт, що дві країни Европи — Швайцарія і Швеція, які менше залежні від ЗСА, працюють з кращими вислідами. Різниці поглядів на справи людських прав між президентом Картером і Гельмутом Шмідтом рівнож будуть дискутовані у Вашінгтоні. Адміністрація Картера плянує запропонувати два різні підходи до Совєтського Союзу: американський, з його глобальною відповідальністю і настановою боронити за всяку ціну людських прав, і німецький, який узгляднюватиме льокальні проблеми.

Італійські комуністи передбачають трудноші для східньоевропейських режимів

Рим. — Речники італійської Комуністичної партії заявили в неділю, 10-го липня ц. р., що „еврокомунізм", базований на незалежности і пошануванні людських прав, створить серйозну політичну проблему для правлячих комуністичних партій Східньої Европи. Це ствердження появилося в органі Компартії „Л' Юніта" у формі редакційної статті, підписаної головним редактором газети Альфредом Райхліном, у якій автор натякає, що „еврокомунізм" притягатиме збільшену увагу комуністів у Східній Европі і це спричинятиме їхні клопоти з Москвою. „Л' Юніта" при тому заявляє, що Комуністична партія Італії приймає на себе ярлик „еврокомунізм", назву, яка влаштовує некомуністів і яка є ознакою „оригінального розвитку серед комуністичних партій Західньої Европи". Газета зокрема наголошує відносини в чехо-словацькій компартії після того, як чолові речники італійської компартії розмовляли з Зденеком Млинарем, який був колись секретарем в Центральному Комітеті чехословацької компартії за часів короткого владування Дубчека, а тепер перебуває у Відні, як еміґрант. Він був також одним із сиґнаторів „Хартії-77", документу, який вимагав привернення людських і громадянських прав у тій комуністичній країні. Зустріч членів ЦК Компартії Італії з Млинарем ще більш погіршила відносини між Римом і Прагою, а преса заговорила навіть про цілковите зірвання „дружніх зв'язків" між обома компартіями. Редакційна стаття в „Л' Юніта" мала б бути також відповіддю для італійських соціялістів, які критикували компартію за брак справжнього критицизму совєтського поступування в ділянці людських прав і їхньої атаки на лідера Комуністичної партії Еспанії Сантіяґа Карільйо за його книжку „Еврокомунізм і держава". Газета признається, що соціялісти й інші політичні сили намагалися робити тиск на компартію, щоб вона проголосила Совєтський Союз „несоціялістичною державою". Газета при тому стверджує, що такого засуду не можна сподіватися від Комуністичної партії Італії, однак перегляд совєтського суспільства і засуджуючих подій, які відбувалися колись і повторюються тепер в СССР, вимагали б докладнішого перегляду.

Парафразуючи лідера еспанських комуністів Сантіяго Карілья „Л' Юніта" пише, що ера екскомунікації минула і що не існує вже більше дисципліни та одного керівного центру для усіх комуністичних партій.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЦІКАВИТЬСЯ ОБОРОНОЮ УКРАЇНСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ

Вашінгтон (УІС „Смолоскип"). У вівторок, 12-го липня, на доручення президента Картера Державний департамент ЗСА викликав на розмову д-ра Андрія Зваруна, голову Вашінгтонського Комітету Гельсінкських Ґарантій для України, який є рівнож віцепрезидентом УІС „Смолоскип". Запрошення це було зроблене у висліді численних телеграм, звернень і листів Комітету Гельсінкських Ґарантій до президента Картера і державного секретаря Сайруса Венса в справі Київської Гельсінкської Групи і арештів її членів.

Розмова д-ра Зваруна відбулася в бюрі совєтських справ Державного департаменту і тривала дві години. Під час розмов обговорено в першу чергу питання ізоляції України — дипломатичної і по лінії інформації через пресу і акредитованих західніх кореспондентів. Як перший крок в цьому напрямку буде відкриття американського консуляту в Києві, який буде першим західнім консулятом в столиці України.

Багато уваги було приділено в розмовах справі засуду Миколи Руденка і Олекси Тихого. Повздержливість президента Картера і Державного департаменту у їхній справі пояснюється дуже малим зацікавленням американських громадян, в тому й американців українського походження, порівнально до масової акції в обороні Ю. Орлова, А. Ґінзбурґа і А. Щаранськоого. Як приклад реакції совєтських дипломатів на оборонні акції ЗСА, представник Державного департаменту навів приклад передання представництву СССР у Вашінгтоні резолюції стейтової леґіслятури Пенсильвенії в обороні В. Мороза, яку кінець-кінцем це представництво було змушене перебрати.

Крім цих двох основних справ — ізоляції України та засуду Руденка і Тихого, — в часі розмов порушено питання еміґрації, Београдської конференції, видвигнення українського питання на сторінках щоденника „Вашінгтон Пост", порушення людських і національних прав в Україні та інше.

Фінляндські власті виявили подробиці про захоплювачів совєтського літака

Гельсінкі, Фінляндія. — Асошіейтед Пресс інформує, що годину після того, як захоплювачі совєтського літака „Туполев -134'', звільнивши майже усіх закладників, піддались в руки поліції, фінляндські чинники подали до відома ближчі дані про захоплювачів літака і їхні прізвища, як також дещо більше вияснили обставини захоплення літака. Цими двома досі невідомими особами, які, захопивши літак совєтського Аерофлоту, надіялися перелетіти до Швеції і попросити там права політичного азилю, були 19-річний Олександер Загірняк і 22-річний Генадій Селюшко. Фінляндські речники заявили, що уряд СССР звернув увагу фінляндському урядові, що Селюшко вже був раніше суджений за крадіж і був покараний. Обидва захоплювачі походять з Петрозаводська, столиці Карелії, яка межує з Фінляндією. В повідомленні також сказано, що Загірняк і Селюшко були озброєні тільки одною гранатою, яка була не до ужитку. Обидва захоплювачі літака перебувають тепер в головній кватирі поліції в Гельсінках і очікують видачі до Совєтського Союзу. Москва, як тільки довідалась про випадок з літаком, формально зажадала видачі „терористів'' на підставі підписаного між Фінляндією і Москвою договору про видачі „повітряних піратів'', і тому ніхто не сумнівається, що Фінляндія, після переведення формальностей, передасть ув'язнених совєтським чинникам.

В окремій заяві речників фінляндського уряду говориться, що Фінляндія вдоволена з перебігу переговорів між поліцією і захоплювачами літака тим більше, що йшлося тут про осіб і літак із Совєтського Союзу. Міністер закордонних справ Фінляндії Паaво Вайринен особливо вдоволений, що захоплювачі літака не просили фінляндський уряд про право політичного азилю. „Вони тільки хотіли перелетіти до Швеції'', — заявив міністер, і тільки про це велися переговори. Деякі кореспонд[illegible]ти висловили думку, що молоді люди може наві[illegible] не знали про форму з[illegible]ення для одержання п[illegible]ичного азилю, а фінля[illegible]ькі поліційні чинники, [illegible] вигоди, їх про це не питали. В травні ц. р. латвієць (?) Василій Сосновський захопив був совєтського літака і примусив його осісти в Швеції, де він попросив політичного азилю. Совєтські чинники вважають, що випадок із Сосновським заохотив Олександра Загірняка і Генадія Селюшка до подібного чину. В інформа[illegible] АП натякається, що обслуга совєтського літака обдурила недосвідчених юнаків і, замість летіти до Швеції, приземлила літак на летовищі в Гельсінках. Згідно з совєтськими законами, захоплювачі літака можуть одержати від 3-ох до 15-ти років ув'язнення.

Еспанія „видворила" чергового совєтського шпигуна

Мадрід, Еспанія. — Речник міністерства закордонних справ Еспанії поінформував кореспондентів, що еспанський уряд вирішив „видворити" чергового совєтського шпигуна, який займався недозволеною діяльністю. Генадій Васильович Свєшніков, який в часі переловлення намагався знищити засеекречені матеріяли, був „урядовцем" совєтсько-еспанської компанії морського транспорту „Інтрамар". Досі, від часу нав'язання Еспанією дипломатичних зносин з Москвою, які були перервані 38 років, еспанські чинники Служби Безпеки перехопили на шпигунській роботі трьох совєтських громадян, двох з яких були „видворені" з країни. Справу Свєшнікова розглядало міністерство закордонних справ.

БОЛГАРИН ОДЕРЖАВ ПРАВО АЗИЛЮ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Ройтер інформує, що міністерство внутрішніх справ Франції погодилося надати право політичного азилю болгарському кореспондентові, який перебував в Парижі останніх три роки і 23-го червня мав повертатися до Болгарії. Владімір Костов-Борісов відмовився від повороту і попросив політичного азилю у Франції. Борісов обслуговував болгарське радіо і телевізію закордонними вістками.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чергова капітуляція

На початку вересня цього року у Москві почнеться Міжнародна Виставка Книжок, в якій братимуть участь видавництва з усіх кінців світу і з різних держав — країн комуністичного бльоку, вільного світу і з країн т. зв. ,,третього світу'', тобто держав, які вважають себе ,,невтральними''. На виставці, — між іншим, першій такого роду у Совєтському Союзі, — будуть показані книжки багатьох американських видавництв.

Однак, не всі головні видавництва із ЗСА плянують брати участь у цій виставці. Наприклад, не буде в Москві книг, які випускає відоме видавництво ,,Рандом Гавс''. Причина відмови ,,Рандом Гавс'' та інших видавництв брати участь у цій виставці проста, і, на нашу думку, цілком правильна: совєтські організатори виставки застерегли собі право цензури, а саме, вирішувати, які книжки можуть бути виставлені, а які ні. На тому не кінець. Не тільки мусять видавництва наперед інформувати совєтських цензорів про точний зміст їхніх книжок, але навіть каталоги закордонних видавництв будуть ,,прочищені'', бо сторінки, на яких згадано ,,недозволені'' у Совєтському Союзі книжки, будуть вирізані.

Зрозуміло, що ,,Рандом Гавс'' та ряд інших американських видавництв відмовляються брати участь у тій виставці в Москві, зазначуючи, що ніколи не дозволяли і не дозволяють на цензуру власним урядом, ані не погодяться на цензуру будь-якою чужою владою. Вони правильно вказують, що така подія, як міжнародна виставка книжок, повинна спричинитися до вільного обміну думками, ідеями та інформаціями, а виставка у Москві — це кпини із принципу ,,свободи слова'', хоча Совєтський Союз підписав ряд міжнародних угод, які запевняють цю свободу і навіть совєтська конституція гарантує її.

Проте, як згадано, тільки частина американських видавництв бойкотуватиме цю Міжнародну Виставку Книжок у Москві. Асоціяція Американських Видавництв досі не зайняла жадного становища відносно тієї виставки, а біля 40 видавництв із різних частин ЗСА вже зголосили свою участь. Між ними находиться відома фірма ,,Гарпер енд Ров'', яка погодилася на цензуру совєтськими властями і тому між книжками цього видавництва, які будуть показані в Москві, не буде наприклад, творів Александра Солженіцина, ані Андрея Амальрика, ,,видворених'' совєтських авторів-дисидентів, хоча їхні твори видавництво ,,Гарпер енд Ров'' публікувало і далі публікує великими тиражами тут в Америці.

Це видавництво, як теж інші, які братимуть участь у виставці в Москві, пояснюють своє рішення тим, що хочуть, мовляв, дати змогу західнім авторам ,,здобути нові ринки збуту'' на їхні твори, як теж можуть вплинути на совєтські власті, щоб ,,злібералізували'' свою політику щодо видання книжок у Совєтському Союзі. Ці твердження вказують, що для деяких американських видавців - і то навіть таких, які видають твори совєтських дисидентів і тому знають підсовєтські обставини — фінансовий зиск є рішальним, як і те, що ті видавці дуже наївні, коли вірять, що своєю капітуляцією перед Москвою відносно добору книжок на виставку вони спричиняться до ,,лібералізації'' совєтської цензурної системи. ,,Гарпер енд Ров'' та деякі інші немов би не знали, що у Совєтському Союзі офіційно виходять тільки ті твори, які дістали апробату від диктаторської компартії, яка [illegible] боїться правди, що запроторює до в'язниць, концтаборів і закладів для умовохворих ,,самвидавних'' творів, які власне мусять вдаватися до ,,самвидаву'' з уваги на тотальну контролю партії над всіми ,,легальними'' видавничими засобами.

Московська Міжнародна Виставка Книжок буде наругою над принципом свободи слова і черговою капітуляцією — цим разом — деяких американських видавництв перед диктаторською Москвою.

ПЛЯТФОРМА ДЛЯ СПІВПРАЦІ

(переклад з російського)

Опубліковане тут становище групи росіян було ними запропоноване, як основа для співпраці з поневоленими народами-членами організації Американці за Визволення поневолених Націй, Інк., на засіданні Екзекутиви й Ради Директорів, яке відбулося в Ню Йорку 12-го червня 1977 року.

Після дискусії над плятформою вона була прийнята представниками поневолених в СССР неросійських народів для наладнання співпраці з росіянами, які були її внескодавцями.

Головна проблема сьогоднішньої Росії — звільнення від зла, яке її поневолює від 1917 року.

Ця основна проблема пов'язана з іншими: з проблемою національною, з проблемою нових ідей і цілей, які змогли б об'єднати розрізнені сили, що протистоять совєтському режимові, з проблемами шляхів і засобів.

Всередині сьогоднішньої опозиції до совєтського режиму існують два діяметрально-протилежні підходи щодо національної проблеми.

Одні твердять, що Росія — велика держава, в процесі органічного історичного розвитку зайняла природні геополітичні простори; що Російська Імперія несла добро всім народам, які вона прилучила; що ця держава прогресувала по всім параметрам: скріплювалась економіка, розвивалась культура, особистість наділялася все більшими правами й можливостями.

Сьогодні ж, большевики, успадкувавши цю величезну державу, можуть її зруйнувати.

Вони підірвали її внутрішню духову силу, придушують особистість, ґвалтують економіку, затримують її розвиток.

Цей опозиційний напрямок вважає, що треба звільнитися від большевицьких узурпаторів, але зберегти цілість Росії, тому, що, мовляв, в рямцях цього величанського об'єднання легше осягнути загальне добро. Вони твердять, що різні міжнародні сили ставили і ставлять своєю метою зруйнування Росії, яка була й залишилася головною перешкодою для здійснення плянів цих сил. У випадку зруйнування Росії, кажуть вони, окраїнні нації потраплять в залежність інших, в той час, коли свою волю й добробут ці нації можуть мати лише в складі відродженої, звільненої від большевиків, Росії.

Для опозиціонерів — Росія це імперія — хижак, яка поневолила й поневолює далі підбиті нею нації. Корінь зла виключно в національному гнобленні. Російська монархія перед 1917 роком охляла й не могла зі своїм відвертим імперіялізмом втримати доцентрові тенденції. Виникла потреба оновити державну ідеологію. І пересохла губка всмоктала в себе свіжу вологу — ще більш лицемірну ідеологію большевицьку.

Й тому треба боротися не за зміну ідеології, чи за зміну влади, а рубати під корінь — розвалити імперію.

Для єдинонеділимців цілість Росії це — безспірна першочергова аксіома, а тому всі їхні пропозиції щодо реорганізації Росії розсипаються, як картковий дімок, зустрічаючись з фактом, зрозумілим навіть дитині: СЬОГОДНІ НА СТОРОЖІ ЄДИНОЇ І НЕДІЛИМОЇ РОСІЇ СТОЇТЬ СОВЄТСЬКИЙ РЕЖИМ СССР!

І цей режим не лише НЕ РОЗБАЗАРИВ земельку, але на західніх кордонах імперії поставив її вірних сателітів й поширив впливи Росії на міжнародну політику.

Чи не ризиковано боротися з такою владою? Бо якщо режим розвалиться, то розвалиться й Росія!

А до того ж під час громадянської війни в Росії у 17-их роках історія вже давала єдинонеділимцям шансу. Й чи не тому вони її програли, що гасло ,,єдиної і неділимої'' Росії відштохнуло від них неросійські народи?

Таким чином виявляється, що єдинонеділимці не є АНТИТЕЗОЮ большевицькому режимові. Недарма ж Шульгин, повернувшись з еміграції до СССР, визнав, що большевики побудували по-суті ТУ РОСІЙСЬКУ ІМПЕРІЮ, за яку він колись воював.

Самостійники, не дивлячись на їхні різні політичні погляди, зуміли об'єднатися довкола єдиної мети — боротьби за національне визволення своїх народів. Але ця мета таїть в собі не лише небезпеку, але й вузькість. Вона мимохіть приводить їх до зоологічного шовінізму: ворога вони бачать не в комунізмі, а в російській нації. Вони вже не роблять різниці між росіянами. Кожний росіянин для них — це ворог, колонізатор, на кожному росіянинові лежить історичний гріх.

Природно, що серед тих, які за ,,єдину і неділиму'' Росію — в переважаючій більшості є росіяни, а всі не росіяни—самостійники. І обидва ці крила в середині опозиції не можуть знайти площини співдії.

Тому у виграші лишається сьогоднішня совєтська влада, міцна не так своєю внутрішньою силою, скільки слабістю і розбиттям опозиції.

Яке ж вирішення національної проблеми може об'єднати опозиційні сили?

Не так давно пролунав голос щодо загальнонаціонального покаяння (тут мова про заяву Солженіцина). Але яка користь в розмазу-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Роман С. Голіят.

ПОЛЯКИ ПРО УКРАЇНУ

II

Помимо кордонів, які ділили Україну на дві частини, постійно відбувався рух в обі сторони, який вели духовенство й купці, які їздили з товаром в обі сторони. Це доказувало про ріст зв'язків, які оформлювали українську спільноту.

Дальше пишеться про боротьбу ,,опришків'' на Покутті під проводом Олекси Довбуша, про гайдамаків і про вибух повстання 1768 р., званого в історії Коліївщиною. На чолі того повстання став запорозький козак Максим Залізняк, якому допомагав своїми відділами Іван Ґонта, ,,чоловік дуже пристійний, що не тільки говорив і писав досконало по польськи, але його вигляд був такий, що й сьогодні увійшов би за обивателя.''

Повстанці громили польську шляхту, палили й нищили маєтки польських магнатів. Умань впав в руки повстанців, які приступили до розправи з місцевою шляхтою, уніятами, жидами й католицькими священиками.

Царська влада, побоючись, що повстання може перекинутись на Лівобережжя, негайно прийшли на допомогу полякам, пацифікуючи терени, які були в руках повстанців. Москалі підступно, при пиятиці, схопили Залізняка й Ґонту, 65 запорожців і 780 селян. Залізняка, як свого підданого, наказали ,,бити 150 разів нагайками, витяти йому ніздря, випалити на голові й щоках знаки, вислати до Нерчинська (сх. Сибір) на каторжні роботи, аж до смерти''.

Ґонту, як підданого Річи Посполитої, видали полякам, вирок яких наказував, щоб: ,,кат через 10 днів стягав по трохи шкіру, одинадцятого дня відрубав ноги, дванадцятого дня руки, тринадцятого — серце, а чотирнадцятого — голову. На підставі звідомлення свідків катівні, Ґонта йшов на страчення зі спокійним і веселим обличчям, немов би вибирався до кума на христини. Кат зірвав з нього шматок шкіри. Бризнула кров, але обличчя гайдамаки не здригнулося. Зірвав новий шматок і тоді Ґонта сказав: О! казали, що буде боліти! Направду, то зовсім не болить''. Після інших звідомлень мучений Ґонта, закричав страшним голосом ' ''. (стор. 73).

На протязі цілого літа тривала в Україні страшна пацифікація. В самому Львові денно вішали по 30 селян і гайдамаків. Так Москва допомагала своїм ,,братам'' в боротьбі за православну віру.

1772 р. настав перший розбір Польщі. Значна частина українських земель підпала під Австрію. Ті терени названо Східньою Галичиною.

1793 р. до Росії прилучено Київське й Брацлавське воєвідства, східню частину Волині і два повіти Подільського воєвідства. У вислідi третього розбору (1795 р.), Росія зайняла решту Волині. В той спосіб в царські руки дісталися немов ціла Україна, в склад якої входили: Лівобережжя, Правобережжя, Слобожанська Україна, Степова Україна (давні степи, які належали до Запоріжжя і кримського ханату) і Крим. Тільки Східня Галичина, Закарпатська Русь і Буковина (відібрана туркам в 1775 р.) знайшлися під пануванням Австрії.

І тим разом загарбницькі монархи, ділячи Україну, не рахувалися з національними аспіраціями народу. Поділ краю між дві великодержави причинився до загамовання розвитку народу, вплинув також від'ємно на процесі формування новочасної національної свідомости; утруднював дальший розвиток культури.

На початку XУIII ст. значно розвинулося шкільництво. Найбільшим центром була Київська Колегія, перемінена Петром I 1701 р. на Академію, яка притягала на студії не тільки молодь російську, українську, але також велике число представників балканських народів: сербів, болгарів і чорногорців. В Академії вчилося багато представників української науки й мистецтва, як філософ Григорій Сковорода, композитори Максим Березовський і Дмитро Бортнянський, архітект Іван Барський та інші.

1727 р. постала колегія в Харкові, школи в Чернігові й Переяславі. В другій половині XУIII ст. царат почав поборювати українське шкільництво й число шкіл почало зменшуватися. Русифікаційна політика царату причинилася до занепаду Київської Академії, яка від половини XУIII ст. замінилася в провінційне російське духовне училище.

Петро I декретом з 1720 р. заборонив над Дніпром друк будь-яких книжок, крім церковних.

До розвитку літератури найбільше причинився в тому часі Григорій Сковорода, мандруючий учитель, людина широких світоглядів. Він писав ліричні пісні, байки й уморальнюючі вірші, які становили найбільше досягнення української літератури доби пізнього барокка.

На Лівобережжі, подібно, як і на Правобережжі, мандрували численні поети й музики, які оспівували національних героїв, боротьбу народу з панами і любов до батьківщини. Біля ратушів виступало багато оркестр, а українські пісні здобували собі щораз більшу популярність. До розвитку музичного життя причинилася діяльність Київської Колегії й Музична Школа в Глухові, яку засновано 1737 р. В тому часі значно розвинулася й історіографія.

Згадуючи й широко описуючи про розбудову Києва, Батурина й Глухова, де постали палати гетьмана Розумовського, великий розвиток шкільництва — автор приписує це заслугам царя, а усім відомо, що це заслуга гетьмана Мазепи.

,,Найкращий опис України й козацького життя того часу дав французький інженер Ґільйом Боплян, який був проєктодавцем твердині Кодак на долішньому Дніпрі та видав в 1648 р. мапу України. В його описі України, між іншим читаємо: Не здається, щоб у світі можна знайти інший нарід, якщо йде про полегшу собі в пияцтві. Вони ніколи не є аж так п'яні, щоб не могли зачати від початку. Так тут в кожному разі говориться, а принаймні так діється під час відпочинку. Одначе, в часі війни, або з хвилиною зайняття іншою імпрезою, вони заховують далекойдучу тверезість''.

Подгородецкі переходить через усі етапи культурного розвитку в Україні, називає ряд визначних діячів культури тієї доби, обговорює постання Братства Кирила й Методія, в якому головну ролю відіграв Тарас Шевченко. Братство дало початок українському політочному рухові. 1847 р. царська влада зліквідувала Братство, арештуючи усіх членів. Автор дає реєстр українських партій, які постали явно, або тайно.

(Продовження буде)

Михайло Лоза

З КУЛЬТУРНОГО ФРОНТУ...

,,Культурний фронт за збереження української людини — молоді в першу чергу, в Україні і в діяспорі, є найважливішим фронтом. Коли програємо перемогу на цьому відтинку, програють всі інші: світоглядові, політичні і навіть економічні, бо програємо і затратимо душу українця.

Здобути волю і державність Україні можна лише в умовах збереження і виховання української людини.

Боротьба за українську культуру — це боротьба за життя народу і його майбутнє.'' — сказано в резолюціях Пленарної Сесії Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ — ухвалених 1 листопада 1973 року.

Оцінюючи працю Відділу АДУК в Боффало, з приємністю можемо ствердити, що вона, ця праця, проходила й проходить в дусі згаданої резолюції. Управа Відділу, а зокрема його голова Мар'ян Борачок, завжди керувався цією беззастережною істиною. Кожну працю на культурному полі Мар'ян Борачок оцінює як обов'язок вояка на фронті. Треба подивляти запал і посвяту Мар'яна Борачка, який — сміло можна сказати — став одержимим українською культурою. Доказом його одержимости є й вистава українського мистецтва, про яку буде мова в цьому дописі. Хоч вистава йде на рахунок АДУК, то заслугу в тому, що вистава відбулася, слід приписати таки Мар'янові Борачкові: він бо був ініціятором, і організатором, і мистецьким керівником вистави, і — що найважливіше — він влаштував її власними засобами — тобто експонатами своєї збірки — музейної вартости.

Цим разом АДУК — точніше Мар'ян Борачок — виплив на ширші води: виставу влаштував у "The Buffalo Craftsmen Gallery". Вибір саме цієї ґалереї показався щасливим, бо управа ґалерії зайнялася реклямою за допомогою преси і радіо, а також дорогою особистих запрошень, в результаті чого виставу відвідало біля 600 людей, з великою перевагою людей з-поза української громади. Свої враження з вистави відвідувачі записували у призначеній для цього книзі. Записи в книзі свідчать про наскрізь позитивне наставлення до вистави їх авторів. Для декого із відвідувачів вистава була своєрідним ,,євшан-зіллям'': вона пригадала їм про генетичний їхній зв'язок з українським народом, а коріння цього зв'язку губилося в третій, а то й четвертій генераціях. Характерними є думки одного американського подружжя, записані в книзі відвідувачів:

Дорогий Пане Борачок —

Сім років тому ми запізналися з українською культурою, коли Лариса (прізвище пропускаю — прим. М. Л.) одружилася з нашим сином. В тому часі ми були оголомшені її запалом відносно українського життя. Від того часу ми стали вивчати й розуміти її відданість для української культури.

Сьогоднішні наші відвідини Вашої вистави є продовженням нашого зацікавлення до всього того, чого нас Лариса навчила.

Ваші мистецькі вироби є дійсно гарні. Ваша збірка значно збагатила наше знання про історію України і її мистецтво.

Дякую Вам за те, що Ви дали нам для цього нагоду...

Вистава тривала від 12 до 30 червня. Думаємо, що вона мала великий успіх. На культурному фронті допомогла вона пересунути наші позиції — хай і на маленький відтинок — вперед. А це — в загальному змагу за українську культуру — багато!

Ярослав Стасик

НА КОНВЕНЦІЇ АВТОМОБІЛЕВИХ РОБІТНИКІВ

(3)

Вівторок — це перший день невдачі. Ще далеко до восьмої беру таксівку та іду до конвенційної залі. В більшості мої приятелі вже чекають на мене. З українців покищо нікого. Американці запитують, як мається справа з людьми та транспарантами. Такі питання доторкують мене до живого. Не говорю правди, бо сором бере. Пояснюю всім, щоб зрозуміли обставини, в яких живуть українці. Кажу, що кожний живе до 30 миль один від одного, то тяжко, щоб усі прийшли в один час. Беру набік найкращого свого друга, Візинського, якому говорю правду. Почувши це, Візинський хапається за голову. Боляче мені дивитись на нього, але він мене зрозумів і йому також боляче.

Зачинають приїжджати автобуси, з яких висідає маса людей, що прямують чим скоріше до конвенційної залі. Не дивуюсь, бо кожний хоче побачити та послухати свого Президента. Ми поприносили всі відозви та літературу, щоб усе було на місці. Деякі американці беруть літературу та допомагають мені роздавати делегатам. Не тямлю хто, але хтось з американців штовхає мене й показує в сторону, звідки надходять троє дівчат в українських одягах. Я майже вибігаю напроти них, питаюся хто вони і чи більше прийде. Вони нічого не знають. Кажуть, що вони від СУМА та що напевно прийдуть ще від Пласту та інші. Скоро приходять. Це танцювальна група з чотирьох дівчат та трьох хлопців. Всі в українських одягах виглядають чудово. Їхня краса зачинає приваблювати публіку. Бачу, йде п. Новак та ще трьох старших з транспарантами. Надходить о. Галик, який своєю приявністю все оживлює. Прибігають американці, шукаючи за Медведем (всі його кличуть Нік). Питають за Ніком, питаю і я за ним, але ніхто нічого не знає. Запитуються мене, хто цим розпоряджається? Американці подинервовані, а мені боляче. Розум диктує, що одинокий рятунок, то п. Галик, тому звертаюся до нього. Та о. Галик сам бачить, що не все в порядку. До цих людей не маю ніякого відношення, я тільки завдячую їм, що прийшли. Отець Галик бере ініціятиву в свої руки. Сам бере один транспарант та стає коло входових дверей. Іншим трьом з транспарантами показує де стати. Групі танцюристів говорить, щоб танцювали, а одній пані й панові, які щойно прийшли, говорить, щоб допомогли мені роздавати літературу. Тут щойно довідуюсь, що вже нікого більше не буде і що тільки 4 транспаранти зроблено. Ох Боже, — думаю! Що далі буде? Бачу чистий провал.

Заграла музика, а наші молоді та талановиті танцюристи пішли в танець. Багато людей зупиняється, бо кожний старається зробити знімку з танцюристів. З усіх боків чуються голоси, що ,,Юкі'' гарно танцюють. Чуючи таке, серце радіє. Куди не глянете, всюди поліція, яка приходить до мене та запитує як завелика буде демонстрація. Відповідаю, що всю відповідальність беру на себе та що демонстрація буде тиха, бо ми тут зійшлися, щоб піддержати Президента та Юнію, при чому показую на зміст транспарантів. Поліція задоволено дякує мені. Публіка оплескує танцюристів та заохочує до дальших танців. Але танцюристи потомились, і не дивота, бо дуже тяжко танцювали на цементі. Ще затанцювали один танок і розійшлися. Деякі дівчата долучились допомагати роздавати літературу. Так ми розлали з 5 тисяч відозв та всілякої літератури, яку я привіз з собою та яку надіслав СКВУ.

Пресова конференція нам не вдалася. Зразу пригадується розмова з д-р Квітковським та його сумніви, чи відповідний час підібрали на це важливе діло. Та як я пізніше довідався, вся ця праця даремно не пішла, бо багато людей вихвалювало українських танцюристів. Довідуюся, що вся телевізія ще вночі була порозміщувана по конвенційній залі. А до місцевої телевізії та газет так і не довідався, чи п. Медвідь не порозсилав повідомлення. Якось було мені соромно при стрічі його запитати.

По промові президента Картера конвенція продовжувала свою програму. Крім пані Мельник, прибули ще дві пані, які прибрали столи українським мистецтвом. Отець Галик закликає підписувати петиції та роздає всіляку літературу, якої ми мали багато. Прибула п. Борезубко, красива та спритна жінка. Як довідуюсь, вона не пішла до праці, щоб чимось допомогти. Вона взяла блянкети і зверталась до кожного зустрічного за підписом на петиції. Її красі всі піддаються і, не читаючи змісту, підписують. Тому три роки вона сама зібрала біля тисячі підписів. Та тоді вона не працювала.

По обіді приїжджає п. Роман Крупка з Ню Йорку, якого вислала Централя УККА. Він привіз зі собою літературу. Крупку я поінформував про все, включно про сьогоднішню невдачу. Бачу, що п. Крупка задоволений з проробленӧї праці. Сам скоро мусить відходити, щоб знайти приміщення. Договорюємося, що ввечері матимемо зустріч з п. Медведем та що завтра зрана прибуде та братиме участь при репрезентаційному столі. Змін особливих немає і так пройшов ще один день. День невдачі.

Приходжу до кімнати зовсім розбитий думками та до всього знеохочений. Щоб рятувати справу , мої друзі комбінують якусь там зустріч з деякими юніоністами. Говорю, що не можу зразу брати участь, бо маю зустріч з п. Крупкою (який у міжчасі про таку зустріч мене повідомив) та п. Медведем. В одній з каварень, куди нас завіз п. Медвідь, ми в трійку засіли та проаналізували все, що зроблено. Пан Медвідь вибачався, що не брав участи в демонстрації, бо мусів бути на викладах у школі, про що забув мене повідомити. Протягом двох годин ми вичерпали майже всю тему. Пан Крупка, бачу, зі всього задоволений, бо, як сам висловився, вже і так багато успіхів. Пан Медвідь заявляє, що не може бути завтра приявним, бо знову мусить бути в школі. Пан Крупка обіцяє, що прибуде з дружиною. На тому розійшлись, чи радше п. Медвідь розвіз нас по готелях.

На мене вже чекали мої американські друзі. При товариській гутірці ми радили, що робити. Пізно вночі вернувся до своєї кімнати і, як у нас говорили на селі, заснув хлопським сном. В середу, пізнього ранку, приходжу на конвенційну залю, де при столі вже господарюють п-во Крупки. Більше ніхто з місцевих українців не приходить. Пані Мельник ще вчора повідомила мене, що не зможе прийти, отже не було кому та чим прибрати репрезентаційний стіл. До мене приходять та відходять мої американські приятелі і кожний з них щось нового приносить. Відходжу і я на конвенційну залю, щоб переговорити з однією, чоловою в Юнії, особою. На трибуну тяжко добитись, велика черга. Ледве добився, як прибігають мої приятелі та кличуть, щоб полагодити з телевізією, яка на мене чекає. Як з розмови виявилось, то телевізійні коментатори думали, що ми маємо щоденно танцювальну групу до диспозиції. Вони вже все приготовили, щоб прийти до нашого стола та хочуть усе сфільмувати. Та моя найбільша мрія дістатись на телевізію розвіялась, як осіння погода. Не знаю як з цього вийти. Викручуюсь, що ми не маємо змоги щоденно мати танцювальну групу, бо вся ця молодь у школах. Рівнож не маємо нікого в одностроях при столі, бо всі ті, які вчора були, працюють. Пояснюю, що завтра на програмі сесії є прийняття української репрезентації та прохаю, щоб телевізія сфільмувала це. Відповідають, що як ця репрезентація відбудеться до обіду, то дають слово, що буде сфільмована. За пізніші години мови не може бути, бо їхній літак відлітає. — Мене бере досада. Злий на всіх і вся. Мої приятелі бачать це, тому й не докоряють мені, що прогайновано справу. Іду відвідати п. Крупку, бо відчуваю, що мушу перед кимось висказати свої жалі. Пан Крупка також жаліє, що прогайновано добру нагоду поставити українську справу на телевізію. Та що зробиш. Чомусь так завжди в нас буває, що коли треба, то ми не готові. Ми мали нараду, на якій рішили, що вся ставка на завтрішній день. Це останній день конвенції і він мусить бути наш. Пан Крупка, бачучи це все, говорить: ,,Пане Стасик, я відходжу, бо бачу, що я тут нічого не можу вам допомогти.

(Продовження буде)

ВІСТІ З ФКУ

• Наступний Крайовий З'їзд ФКУ плянується влаштувати при кінці вересня ц.р., в Лорейні, Огайо.

• Померла визначна Меценатка ФКУ — бл. п. Явдокія Е. Крива Сташків. Похорон відбувся 3-го червня у Детройті. Ту добру й жертвенну людину супроводили на вічний спочинок крм родини також і репрезентанти ФКУ: О. Дужа, А. Ромах, інж. Т. Марчак, І. Лотоцький та ред. М. Бажанський, який виголосив від імени ФКУ й УНІГУ прощальне слово. Духовний опікун ФКУ відслужив 10-го червня заупокійну святу Літургію за спокій і вічну радість душі бл. п. Явдокії.

• Члени ГЕ — Р. Процик і Б. Тарнавський відвідали 10-го червня головного предсідника й членів Головного Уряду УРСоюзу, як також редакторів „Народної Волі" в Скрентоні, Па. По приязній виміні думками, керівники УРСоюзу заявили, що справа ФКУ й в майбутньому втішатиметься їхньою повною підтримкою. „НВ" друкуватиме кожного місяця сторінку ФКУ (ред. І. Смолій). Досі появилось три такі сторінки. ФКУ одержуватиме певну кількість чисел газети для розсилки своїм представникам. Студентам Літньої Школи подаровано понад 100 примірників кількох чисел прекрасно ілюстрованого „Форуму". Рішено також обдарувати студентів вартісними книжками. УРСоюз і „Народна Воля" — добрі друзі й щирі прихильники ФКУ та українського Гарварду.

• Д-р Мирон Б. Куропась, кол. асистент президента Америки, в своїх прилюдних виступах у Детройті, Боффало, Рочестері, Сиракюзах та Ірвінґтоні заохочував слухачів і всю громаду дати моральну й передусім матеріяльну допомогу українському гарвардському центрові.

• Мґр Христина Балко, Член ГЕ ФКУ, виготовила новий текст летючки, в якій цікаво подані інформації про Гарвардський Центр Українських Студій. Летючку надруковано в українській і англійській мовах.

• Під редакцією Христі появився також на початку цього року багато сторінковий та ілюстрований Звіт про українські студії в Гарварді. Примірник того випуску може одержати кожен, хто бажатиме, пишучи на адресу ФКУ в Кембриджі.

• Духовні опікуни ФКУ, православні й католицькі душпастирі відслужили 52 заупокійні Богослуження за спокій і вічну радість душ померлих Членів ФКУ. Це — у вияв вдячности і для збереження світлої пам'яті доброчинців.

• Можна й потрібно якнайширше використовувати програми дорівнювальних фондів. Аплікацію призначену працедавцеві і спрямовану до Гарварду, жертводаветь повинен переслати із своїм чеком, або мані ордером, на якому треба виразного підпису жертводавця.

• Не досягнувши своєї мети в цьогорічній весняній фазі збіркової кампанії й поробивши нові обіцянки і встановивши нові реченці з чинниками Гарвардського університету, ФКУ готується до пожвавлення збіркової кампанії восени цього року.

• Головна Екзекутива ФКУ висловлює щиру подяку ред. О. Гайському за його часті й знамениті дописи до газет, які популяризують справу ФКУ.

• У Детройті (Яр. Конопада) і в Клівленді (В. Лагошняк) вже визначили дати для осінніх імпрез ФКУ в їхніх місцевостях.

• У Палатайні, Ілл. створено комітет ФКУ, що його очолив відомий громадський діяч М. Лущак. У Фініксі в Арізоні представником ФКУ став Олесь Івасів.

• Щира подяка п-ву Романові й Ірені Левицьким з Елізабету, Н.Дж. за використання можливостей дорівнювального фонду і за щедрі пожертви, які досягли суми у висоті 3,650 долярів.

Заповідають З'їзд Західнього Українського Євангельсько-Баптистського Об'єднання в ЗСА

В днях від 5-7 серпня 1977 року в Першій Українській Євангельско - Баптистській Церкві в Сіятелі, і Стейті Вашінгтон, проповідником якої є Н. Фріман, відбуватиметься 15-й ювілейний З'їзд Західнього Українського Євангельсько-Баптистського Об'єднання. Головним промовцем З'їзду буде пастор української євангельсько-баптистської церкви у Філядельфії та редактор часопису „Віра й Наука", Іван Беркута. Численні пастори — гості та делеґати братимуть участь в програмі цього ювілейного З'їзду. Окремою програмою буде відзначене і 125- річчя Української Євангельско-Баптистської Церкви в Україні. За гаслом З'їзду: Христос Переможець! — будуть виголошені проповіді а також і молитви за Рідний Край Україну, а особливо за страждаючих та ув'язнених і сестер, котрі змагаються в боротьбі за правду і волю та визволення нашої Батьківщини з-під духовного й політичного ярма. На З'їзді співатиме об'єднаний хор під проводом дириґента Анатолія Панченка.

Управу Західнього Українського Євангельско-Баптистського Об'єднання очолюють пастор Віталій Рожок — голова та пастор Михайло Теслюк — секретар.

УВУ — це не тільки висока школа

Під час відвідин у „Свободі". На фото (зліва): проф. Василь Лучків мгр Володимир Дідович, о прот. Паладій Дубицький, проф. Петро Гой і мгр Теодор Воляник.

Джерзі Сити (В. Т-ець). — Закінчуючи минулого місяця свою поїздку по більших містах ЗСА і Канади, офіційні представники Українського Вільного Університету в Мюнхені — о. протопресвітер Паладій Дубицький (УАПЦ), член Товариства Приятелів УВУ, і мгр Володимир Дідович, довголітній науковий секретар цієї української високої школи — в товаристві проф. Петра Ґоя, голови Фундації УВУ, проф. Василя Лучкова, заступника голови мгра Теодора Воляника, члена Фундації, відвідали Головну Канцелярію УНСоюзу і редакцію „Свободи" та поділилися думками про завдання, здобутки, пляни на майбутнє і потреби цієї унікальної української установи вищої освіти.

УВУ — це дійсно унікальна установа, бо це не тільки університет, а — як сказав о. Дубицький — це своєрідний европейський культурний центр, який крім, виконування свого завдання високої школи, має теж науково-культурні зв'язки з науковими осередками і науковцями країн Европи, ЗСА і Канади та з українськими громадами на поселеннях. УВУ плекає правдиву українську науку, дає чужинцям правдиві інформації про Україну і українську проблематику, займається видавництвом наукових праць і т. д.

Під час дальшої розмови з екзекутивними урядовцями УНСоюзу і редакторами „Свободи", гості поінформували, що УВУ видає спільний журнал із Штутгартським університетом, відбуває спільні конференції з різними европейськими університетами, в УВУ проходять доповіді видатних европейських та інших науковців, а професори УВУ дають доповіді в університетах різних країн Европи. Наприклад, в Українському Вільному Університеті недавно викладав професор Лювенського університету в Бельгії на тему поезії,а професори УВУ часто доповідають в Католицькому Інституті в Парижі,а недавно нав'язано контакти із Сорбонським університетом. Між іншим, 12-го листопада ц. р., в Сорбонні проходитиме спільна Конференція під заголовком „Іван Франко" і всі доповіді з цієї конференції будуть видані заходами цього визначного французького університету.

Тепер в УВУ проходить семінар про праці поляків, які пов'язані з українськими питаннями, наприклад, праці про Українську Повстанську Армію тощо. Доповіді із цього семінара будуть опубліковані.

УВУ займається сучасними актуальними проблемами українського життя, наприклад, видано 7 докторських і маґістерських праць про українські поселення в різних частинах світу. Між іншим, на поселеннях керівні пости — наукові, громадські, освітні тощо — часто займають саме випускники УВУ.

Тепер зросла кількість професорів і студентів цієї нашої установи високої освіти, бо є понад 150 студентів і щораз більше професорів-відвідувачів, більшість з них з-поза Европи. Існують усі причини передбачувати, що і ці цифри зростуть, бо йде кампанія, щоб з-за океану прибувало більше студентів, але теж і професорів, і не тільки в ролі викладачів, а рівнож як учасників літніх семінарів, які дадуть їм змогу підвищити свої кваліфікації з українознавчих дисциплін. З огляду на те, філософічний факультет УВУ поширив свій педагогічний відділ.

Щодо студентів, то і серед них зростає зацікавлення Українським Вільним Університетом. Цікаво, що кілька африканських студентів виявили зацікавлення студіювати в УВУ.

Під час поїздки по Канаді о. прот. Дубицький і мгр Дідович переговорювали з відповідними чинниками і, наприклад, у Вінніпеґу дістали обіцянку, що біля 20-25 вчителів-українців прибуватиме на літні курси до УВУ, замість їхати до Києва, як це досі часто бувало.

Отже, як бачимо, наукова і культурна діяльність Українського Вільного Університету розвивається і постійно поліпшується.

Однак, серед нашої громади замітно чомусь деяку байдужість до УВУ, хоча багато з наших науковців і громадських діячів завдячує свої теперішні осяги і пости саме фактові, що закінчили УВУ. Тому дуже важливою ціллю є переломити цю байдужість і почуття меншевартости супроти УВУ — цієї нашої унікальної і заслуженої наукової установи — заявив мгр Дідович. Треба притягнути до співпраці більше випускників УВУ, як теж і цілу нашу громаду. Правда, є багато осіб, які безкорисно працюють для УВУ, бо вірять в його майбутність і цінять велику працю і заслуги цього нашого українського університету. Але, щоб УВУ міг продовжувати свою так корисну діяльність, то навіть більша кількість осіб мусить включитися в активний рух підтримки цього університету.

І властне ціллю поїздки о. П. Дубицького і мгра Дідовича по більших містах ЗСА і Канади було збудити більше зацікавлення і підтримку для УВУ серед наших громад, інформувати наших людей про діяльність УВУ.

Очевидно, що жадна установа не може функціонувати без фінансової бази. Тому і створено Фундацію УВУ, яка поклала собі за мету створити одномільйоновий фонд на потреби УВУ. Це нагла і невідкладна ціль. Річні видатки УВУ виносять біля 270,000 німецьких марок, тобто, 120,000 долярів. Одну третю покривають оплати студентів, ще одну третину правдоподібно покриватимуть дотації німецьких урядових чинників, точніше, міністерство освіти і культури федерального уряду в Бонні та аналогічне баварське міністерство в Мюнхені. Проте решту, тобто, ще одну третю, мусить покрити наша українська спільнота на поселеннях. Український Вільний Університет має своїх меценатів, між ними Патріярха Йосифа, завдяки якому університет міг перенестися до нових власних приміщень. Однак, потрібно дальшої постійної допомоги нашої громади, бо тільки з такою допомогою можна буде продовжувати і навіть поширити наукову, культурну, видавничу та іншу діяльність УВУ. Одномільйоновий фонд буде запорукою, що УВУ і в майбутньому успішно вив'яжеться із намічених завдань.

В ЗСА вже існують Відділи Фундації УВУ в таких містах як Чікаґо і Вашінґтон і створено ініціятивні групи у Філядельфії, Міннеаполісі і Ню Йорку. Конечно треба подбати, щоб постало ще більше відділів — стверджено під час розмови з офіційними представниками УВУ та членами Фундації, — бо український Вільний Університет — це загально українська наукова установа, яка потребує підтримки українського загалу.

Кінцеві іспити на Курсах Українознавства при церкві св. Миколая у Торонті

Завершенням п'ятирічної праці курсантів, співпраці батьків і церкви зі школою і відданості учителів, свідомих своїх великих завдань та їх непосильної праці над кристалізацією релігійного і національного світогляду молодої української людини були кінцеві іспити, що відбулися в днях 25-го і 26-го лютого 1977 р.

Іспитову комісію очолив проф. д-р Е. Бурштинський, в склад якої входили: мгр Я. Зорич, о. І. Сиротинський, п-ні Л. Палій, п-ні К. Малецька, З. Зварич і М. Левицький.

Сьогодні нам приємно поділитися з громадою іменами тих, що склали приписані іспити і своїм набутим знанням збагатили нашу спільноту.

Ось вони: Барановський Андрій, Березовський Марко, Біланюк Степан, Більчак Володимир, Вінтоняк Христина, Гаврилюк Степан, Гаргай Марія, Гнатейко Мирон, Головатий Андрій, Григоріїв Лев, Дубняк Петро, Келембет Дмитро, Кінаш Евгенія, Клюфас Тетяна, Козопас Ірина, Колодій Христина, Конюх Данило, Копистянська Уляна, Крушельницький Богдан, Кулик Михайло, Кулик Ярослав, Мельник Степан, Микитин Нестор, Олійник Уляна, Орліта Рональд, Павич Марта, Перфецький Андрій, Плювак Тамара, Потічна Рома, Роїк Рома, Ружицький Зенон, Слюсарчук Марія, Соловчук Тереса, Сорока Тереса, Спорняк Орест, Стасишин Орися, Стасів Андрій, Холявка Анна.

Офіційне закриття Курсів Балем Абітурієнтів запланував Батьківський комітет на 14-го травня ц. р. Зорганізування цієї імпрези Комітет передав в енергійні руки інж. О. Клюфаса.

Вкінці прийшов цей очікуваний вечір. При столах у залях готелю „Чотирьох Сезонів" зібралися усміхнені абітурієнти, їх учителі, батьки і гості. Парох церкви, о. крилошанин І. Сиротинський відкрив святочний бенкет молитвою.

Після вечері зачалася офіційна частина Вечора, господар якого інж. Клюфас попросив до слова о. І. Сиротинського. В своєму слові парох говорив про ролю Рідної Школи в збереженні національної ідентичности, закликаючи приявних поглиблювати наші християнські і українські вартості в обличчі духового насилля України.

З черги говорив до своїх недавніх учнів опікун кляси З. Зварич. Зворушливо прощала абітурієнтів школи директор мґр Я. Зорич. Вона закликала абітурієнтів поглиблювати поза школою набуте знання і апелювала до їх національної свідомости, ставлячи перед очі героїв українського руху спротиву.

Від абітурієнтів забрав слово їх товариш Б. Крушельницький. Згадував проведені в рідній школі роки і свої переживання. „... І не важливо" продовжував він, „скільки авторів ми перечитали... Важливе те, що ми винесли з нашої школи любов до рідної історії, культури і далекої поневоленої землі, якої ми не бачили. Я вірю, що ці слова є віддзеркаленням почувань усіх моїх товаришів." Це була найкраща подяка, яку абітурієнти могли зробити батькам і вчителям за їх труди.

Від батьків говорив інж. Ігор Березовський.

Кульмінаційною точкою вечора після відспівання Ґаудеамус іґітур" і передачі пам'яткових дарунків учителям було вручення дипломів і зворушливе прощання абітурієнтів із своїми довголітніми учителями.

Після закриття офіційної частини імпрези під звуки оркестри розпочались танці.

О. Олійник

ПЛЯТФОРМА...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ванні крокодилячих сліз по обличчю?

Росіяни повинні не каятись, а якраз навпаки, гордитися великою державою в будівництво і розбудову якої вони вклали свій піт і кров!

Але, нарешті, вони переконалися на неймовірних стражданнях, що тягар став не під силу, що ця велика імперія не принесла блага російському народові. Зло обвалилося на властиву Росію з неменшою жорстокістю, ніж на народи нею загарбані. Її національна культура зруйнована, загинули десятки мільйонів кращих росіян. Майже зник корінний російський етнічний тип.

Від тягару покладеного на плечі російського народу тріскають жили!

Час відідхнути вільно, треба звільнитися від накинутої із-зовні марксистської місії. Місією в цьому світі володіє особистість і людство в цілому. Жадна нація не може нав'язувати себе в судді всьому людству.

І росіяни починають розуміти, що коли вони не скинуть зі себе непосильний тягар, то зникнуть, як римляни.

Російська опозиція мусить визнати право всіх націй на самовизначення без жадних передумов!

Тільки в цей спосіб росіяни доведуть, що вони насправді нація, яка володіє широтою і величчю духа, тільки в цьому випадкові їм можуть повірити, що не лише насилля збудувало велику імперію.

И лише після цього, коли росіяни визнають повну незалежність неросійських націй, вони зможуть простягнути їм руку, щоб об'єднаними силами вирішити не лише власну російську проблему, але проблему загальну: звільнення від комунізму.

А народи, які є в складі СССР, підуть росіянам назустріч лише після того, коли насправді переконаються в їхній правдивій відмові від імперіялістичної принади, після того, коли на ділі побачать, що їх не очікує поновна пастка на зразок ленінської.

Без вказаного вирішення національної проблеми, росіяни не можуть розраховувати на жадні надії щодо співдії з сусідніми націями й на дружбу з ними.

Щож до майбутніх форм співжиття між народами, які відзискають свою повну незалежність, — це мають вирішити вони самі. Не нам ворожити й передбачати.

Але до того часу доки всі поневолені комунізмом народи не зуміють знайти спільну мову — комунізм буде панувати, людина в Росії, як і в інших комуністичних країнах, залишиться в рабстві, а в Україні, Білорусії, Литві, Латвії, Грузії й в інших — буде перебувати під подвійним гнітом: політичним і національним.

З уповноваження ґрупи росіян з найновішої еміграції

Ігорь Сінявін

Ню Йорк, червень, 1977 р.

Михайло Шашкевич очолив УККА в Йонкерсі

Йонкерс (УККА). — В п'ятницю,22-го квітня ц.р., о год. 9:00 вечора в Українському Домі Молоді відбулися Загальні Збори Відділу УККА в Йонкерсі, Н. Й.

Збори відкрив голова Відділу мгр Лев Кокодинський. Після привітання приявних на внесок Богдана Вітюка обрано Президію зборів, до якої увійшли Лев Футала — голова і Осип Щур — секретар.

Протокол з попередніх Загальних зборів, що його прочитав секретар, прийнято, і на пропозицію Управи Відділу затверджено Номінаційну комісію, що її очолив Богдан Вітюк. Опісля звітували поодинокі діловоди за час від 20-го жовтня 1975 р., від часу заснування Відділу, до 22-го квітня 1977 р. в такому порядку: М. Шашкевич — фінансовий референт, Лев Футала прочитав звіт відсутнього імпрезового референта — Михайла Бурчака та уступаючий голова мгр Л. Кокодинський.

Голова Контрольної комісії Лев Футала ствердив, що працю у у Відділі добре проведено, і на його внесок уділено абсолюторію уступаючій Управі.

На пропозицію Номінаційної комісії до Управи Відділу обрано на біжучий рік: Михайло Шашкевич — голова, проф. О. Кулинич — заст. голови, мгр Лев Кокодинський — заступник голови і фінансовий референт, Остап Винник — заступник голови і імпрезовий референт, д-р Яр Моцюк — рекордовий секретар, Володимир Івасютин — кореспонденційний секретар, адв. Річард Котелец — правний дорадник. Богдан Вітюк і п-і З. Бундзяк — імпрезові референти, Степан Гаврилюк, Андрій Стахів, Іван Пециляк і Зеновій Ціховляс — збіркові референти,П.Шкафаровський, Роман Уздейчук, Володимир Козіцкий і Осип Щур — члени. Контрольна комісія — Л. Футала, В. Щур і Ю. Ковальчин. Суд — мгр С. Коцибала, Р. Глушко і М. Сидор.

В червні впали гуртові ціни

Вашінгтон. — Департамент праці інформує, що протягом червня гуртові ціни на продукти широкого вжитку зменшилися на шість десятих одного відсотка, що представляє собою найбільше місячне зменшення в цінах за останніх чотири роки. Найбільше впали ціни на сільсько-господарські продукти.

Цей Департамент рівнож повідомляє, що протягом минулого місяця рівень безробіття зріс із 6.9 відсотка до 7.1 відсотка всієї робочої сили, хоча кількість американців, які мають затруднення, збільшилася на 271,000.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
(19-го липня 1972 р.)
у пам'ять Дорогого й Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА Й ДІДА

бл. п.

АРТЕМА ОРЛА

був. сотника Армії УНР, педагога й лінгвіста,
складаємо:

на УВАН	50 дол.
на видання II тому „Симон Петлюра"	75 дол.

Родина:
вдова ГАННА
син ТАРАС з дружиною НІНОЮ
внуки АНДРІЙ, ЛЕСЯ, ПЕТРО

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що у вівторок, 12-го липня 1977 р., відійшов у Вічність, на 64-му році життя, наш Найдорожчий СИН, БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

МИРОСЛАВ ГАРБУЗ

Покійний народився в Глинянах коло Львова.

ПАРАСТАС відбудеться в четвер, 14-го липня, в год. 8-ій веч. в похоронному заведенні І. Гасина при 42-44 Old York Rd., Філядельфія, Па.

ПОХОРОН — в п'ятницю, 15-го липня 1977 р., в год. 9-ій ранку з церкви Царя Христа при Каюга і 16-ій вул.

Горем прибиті:
МАРІЯ — мати
ОЛЬГА КОВАЛЬЧУК — сестра з чоловіком МИХАЙЛОМ
сестрінки: СОФІЯ. РОМАН, НАТАЛКА, ОРЕСТ
та ближча і дальша Родина

Повідомлення Адміністрації

З уваги на те, що в днях від 25 ЛИПНЯ до 6-го СЕРПНЯ, включно, „Свобода" НЕ БУДЕ ПОЯВЛЯТИСЯ — проситься всіх, хто мав би на цей час якісь оголошення, надіслати їх до публікації перед тією ДВОТИЖНЕВОЮ перервою.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

✝

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИРОСЛАВ РОМАНКО, член УНС 402 Відд. Т-ва ім. Т. Шевченка в Етобіко, Онт., помер 23 травня 1977 р. на 66 р. життя. Нар. в 1912 р. в селі Добровляни, Україна і став членом УНС в 1965 р. Залишив у смутку матір, дружину сина і двоє внуків, двох братів, дві сестри та ближчу і дальшу родину в Україні, Канаді та союзову родину. Похорон відбувся на цвинтарі Парк Лавн в Торонті, Онт.

Вічна Йому Пам'ять!
Я. Бурій, секр.

ВАСИЛЬ ШЕЛЕГЕДА, член УНС 161 Відд. Б-ва св Василія в Ембрідж, Па., помер 13-го червня 1977 р. на 83 р. життя. Нар. в 1893 р. в Україні і став членом УНС в 1946 р. Залишив у смутку синів Йосипа і Михайла, дочок Алісу і Гелену та десять внуків і 12 правнуків. Похорон відбувся 16 червня 1977 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембрідж, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Джула, секр.

ТАРЗАН, Ч. 7790. Фавн і Джед розмовляють

Гей! Чому ти така сумна?.. Думав, що радітимеш з факту, що Помпус відлетів звідси...

Це тільки тому, що я не сподівалася, що Тарзан полетить разом з ним, Джеде!

Кохана, чи ти хочеш, щоб я став заздрісним, почувши цей твій вислів!?
Ой, ні!.. Ти смішний!.. Це я сказала тільки тому, що думала, що він приносить нам щастя...

Помпус потребуватиме того щастя більше ніж ми!
Чомусь сумніваюся!